

Lineární regresní analýza

Regresní analýza

- výsledkem regresní analýzy je **model vztahu mezi** dvěma nebo více **proměnnými**
 - umožňuje přesněji než korelace popsat tvar vztahu mezi proměnnými
 - snažíme se z hodnot jedné proměnné nebo lineární kombinace více proměnných predikovat hodnoty další proměnné
-

Regresní analýza

- dva typy proměnných: **predikovaná** (závislá) **proměnná** a **prediktory** (nezávisle proměnné)
 - predikovaná proměnná se označuje také jako **regresand**, prediktor jako **regresor**
 - predikovaná proměnná se označuje **Y**, prediktory **$X_1, X_2 \dots X_n$**
 - pouze 1 prediktor – **jednoduchá regrese**
 - více prediktorů – **mnohonásobná regrese**
-

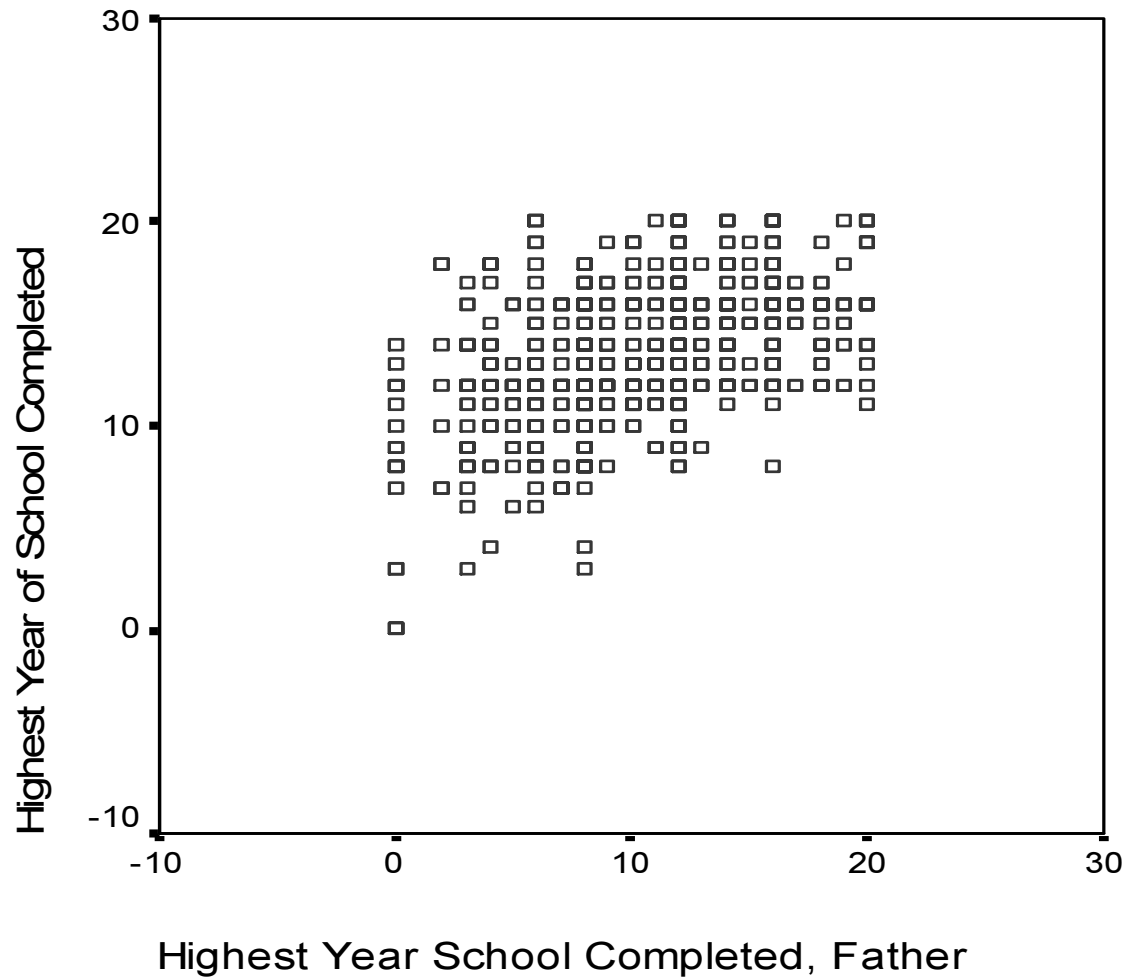
Regresní analýza

- regresní analýza umožňuje
 - porozumět vztahům mezi proměnnými,
 - predikovat hodnoty proměnné Y z hodnot proměnné X (s určitou přesností)
 - např. z hodnot známek na střední škole nebo z počtu bodů u přijímacího testu předpovědět úspěšnost na VŠ
-

Jednoduchá regresní analýza

- **příklad** – Jak souvisí vzdělání respondenta se vzděláním otce?
 - tj. jak dobře můžeme předpovědět počet let formálního vzdělání respondenta z údaje o počtu let vzdělání jeho otce?
-

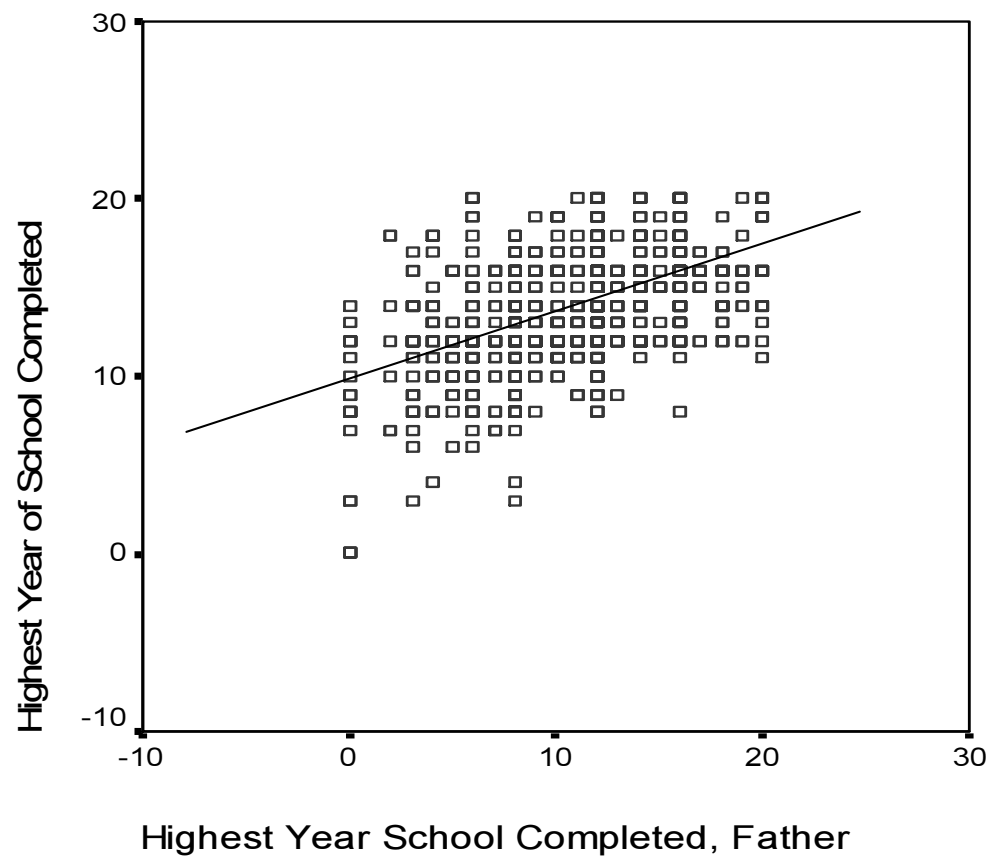
Jednoduchá regresní analýza

Jednoduchá regresní analýza

- snažíme se najít rovnici tzv. regresní přímky
 - **regresní přímka** je taková přímka, od které je vzdálenost bodů (představujících naměřená data) co nejmenší
 - taková přímka, která nejlépe vystihuje data
-

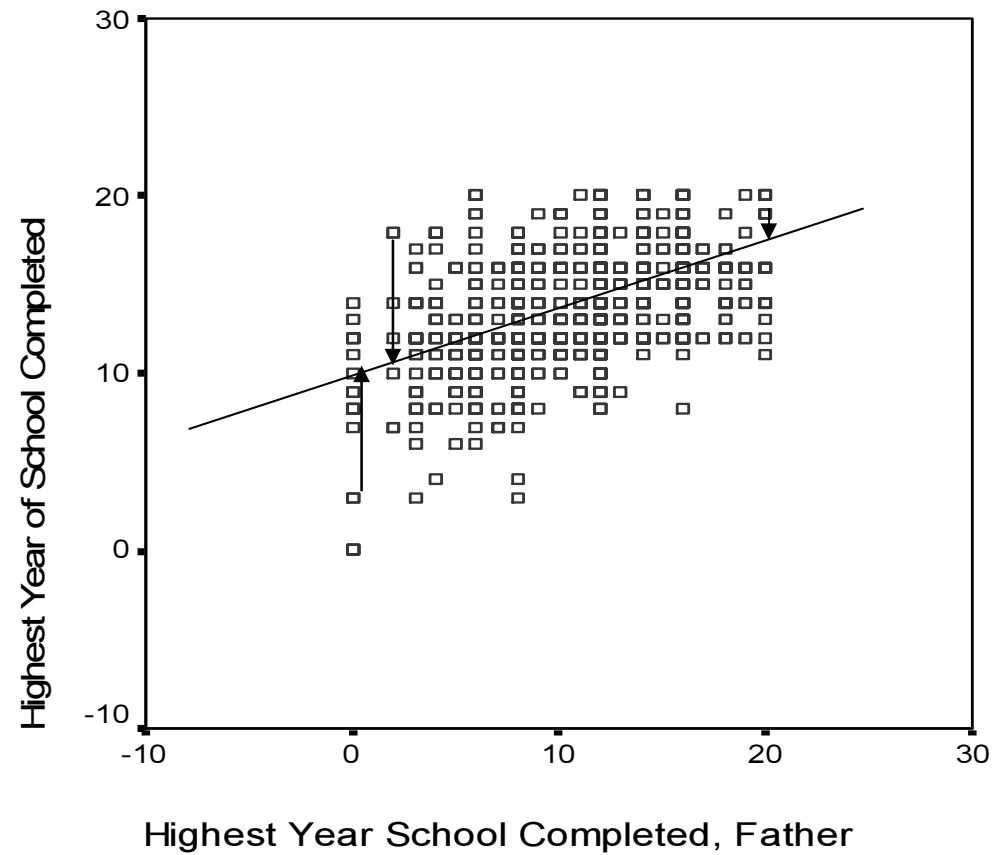
Jednoduchá regresní analýza

Jednoduchá regresní analýza

- jednou z metod, jak regresní přímku nalézt, je **metoda nejmenších čtverců**
 - je zvolena taková přímka, kdy platí, že součet čtverců vzdáleností jednotlivých bodů od přímky je minimální
-

Jednoduchá regresní analýza

Jednoduchá regresní analýza

- obecná rovnice regresní přímky

$$Y' = a + bX$$

- **a** je **konstanta** (predikovaná hodnota Y, když hodnota X je 0)
 - **b** je **směrnice** regresní přímky (úhel přímky vzhledem k ose; kolikrát se Y zvětší s každou jednotkou X);
-

Jednoduchá regresní analýza

- rozdíl mezi naměřenou a predikovanou hodnotou = **reziduální hodnota predikce**, chyba predikce (e)
-

Jednoduchá regresní analýza

$$\square b = r_{xy} * (s_y/s_x)$$

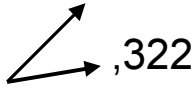
$$\square a = \bar{y} - b * \bar{x}$$

Jednoduchá regresní analýza

- v příkladu vychází rovnice regresní přímky
 $Y' = 9,93 + 0,32 * X$
 - pro děti otců s 0 lety vzdělání
předpovíáme necelých 10 let vzdělání
 - s každým dalším rokem otcova vzdělání
předpovíáme o 0,32 roku vzdělání
respondenta více
 - např. pro děti otců s 12 lety vzdělání je
predikovaná hodnota jejich vlastního vzdělání
13,8 let
-

Výstup v SPSS

Coefficients^a

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.		
	B	Std. Error	Beta				
1	(Constant)	9,926	,219		45,260	,000	
	Highest Year School Completed, Father	 ,322	,019		,463	17,050	,000

a. Dependent Variable: Highest Year of School Completed

Jednoduchá regresní analýza

- pokud proměnné standardizujeme pomocí směrodatných odchylek a průměrů na z-skóry, pak
 - regresní přímka prochází počátkem os
 - regresní koeficient se rovná korelačnímu koeficientu
-

Výstup v SPSS

Coefficients^a

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	9,926	,219	45,260	,000
	Highest Year School Completed, Father	,322	,019	,463	,000

a. Dependent Variable: Highest Year of School Completed

Mnohonásobná regresní analýza

- predikujeme závislou proměnnou z více prediktorů
 - vliv každého z prediktorů na závislou proměnnou je **kontrolován** pro vliv všech ostatních prediktorů (jde tedy o vliv „očistěný“ od vlivů ostatních proměnných - počítáme tzv. **parciální** koeficienty)
-

Mnohonásobná regresní analýza

□ **příklad** – kromě vzdělání otce (X_1) může mít na dosažené vzdělání vliv také počet dalších dětí v rodině (X_2)

□ rovnice regresní přímky je

$$Y' = a + b_1X_1 + b_2X_2$$

Mnohonásobná regresní analýza

- **$Y' = 10,68 + 0,30 * X_1 - 0,13 * X_2$**
 - vliv vzdělání otce ($b=0,30$) je o něco menší než u jednoduché regresní analýzy ($b=0,32$) – je kontrolován pro počet dalších dětí v rodině, který je zřejmě mírně ovlivněn také vzděláním otce
 - vliv počtu dětí v rodině je záporný – tj. čím více dětí, tím nižší vzdělání
-

Mnohonásobná regresní analýza

- mnohonásobná regresní analýza nám umožní srovnat vliv všech prediktorů na závislou proměnnou
 - můžeme dojít k závěru, že větší vliv na vzdělání respondenta má vzdělání otce než počet dětí v rodině?
-

Mnohonásobná regresní analýza

- pokud chceme srovnávat vliv prediktorů měřených v různých jednotkách, je nutné použít **standardizované regresní koeficienty**
 - ukazují, kolikrát vzroste hodnota závislé proměnné, pokud se změní hodnota prediktoru o 1 směrodatnou odchylku a hodnoty ostatních prediktorů přitom zůstanou konstantní
-

Výstup v SPSS

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	10,675	,271		39,408	,000
	Highest Year School Completed, Father	,296	,019	,427	15,225	,000
	Number of Brothers and Sisters	-,128	,028	-,129	-4,595	,000

a. Dependent Variable: Highest Year of School Completed

Mnohonásobná regresní analýza

- beta pro vzdělání otce je 0,43
 - pro počet dětí v rodině -0,13
 - větší vliv má tedy vzdělání otce než počet dětí v rodině
-

Mnohonásobná regresní analýza

- kromě regresních koeficientů je počítán také tzv. **koeficient mnohonásobné korelace** – korelace všech prediktorů se závislou proměnnou; ozn. **R**
 - jde o korelaci mezi pozorovanými hodnotami závislé proměnné a hodnotami predikovanými na základě regresního modelu
-

Mnohonásobná regresní analýza

- koeficient **mnohonásobné determinace** – % vysvětleného rozptylu (závislé proměnné) lineární kombinací prediktorů; ozn. **R^2**
-

Výstup v SPSS

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,479 ^a	,229	,228	2,512

- a. Predictors: (Constant), Number of Brothers and Sisters, Highest Year School Completed, Father
- b. Dependent Variable: Highest Year of School Completed
-

Mnohonásobná regresní analýza

- u jednoduché regresní analýzy je **koeficient mnohonásobné korelace** roven korelaci mezi oběma proměnnými
-

Testování hypotéz v regresní analýze

- jsou testovány 2 typy hypotéz
 - 1) zda se R průkazně liší od 0
 - testuje se analýzou rozptylu (porovnává rozptyl vysvětlený regresním modelem a reziduální rozptyl)
 - 2) zda se regresní koeficienty průkazně liší od 0
 - testuje se t-testem
-

Výstup v SPSS

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1992,838	2	996,419	157,949	,000 ^a
	Residual	6693,297	1061	6,308		↗
	Total	8686,134	1063			

a. Predictors: (Constant), Number of Brothers and Sisters, Highest Year School Completed, Father

b. Dependent Variable: Highest Year of School Completed

Výstup v SPSS

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	10,675	,271		39,408	,000
	Highest Year School Completed, Father	,296	,019	,427	15,225	,000
	Number of Brothers and Sisters	-,128	,028	-,129	-4,595	,000

a. Dependent Variable: Highest Year of School Completed

Reziduály

- výsledkem regresní analýzy jsou **predikované skóry** (na základě regresní rovnice)
 - z nich je možno odvodit **reziduální skóry** – rozdíl mezi skutečnou a predikovanou hodnotou proměnné
-

Předpoklady regresní analýzy

- dostatečná variabilita všech proměnných
 - rozdělení hodnot proměnných je normální
 - u malých výběrů zkontrolovat extrémní hodnoty
-

Předpoklady regresní analýzy

- vztahy mezi Y a každou X jsou lineární
 - zkontrolovat scatterem
 - vzájemné korelace mezi prediktory nejsou příliš vysoké (tzv. problém multikolinearity)
 - pokud ano, je vhodné buď některou z nich vyřadit, nebo z nich vytvořit např. faktorovou analýzou jeden skór
-

Předpoklady regresní analýzy

- rozdělení hodnot reziduálů je normální
 - zkontrolovat analýzou reziduálů – histogramem, pravděpodobnostním grafem
 - dostatečně velký počet osob ve výběru vzhledem k počtu prediktorů v modelu (nejméně 10-20x více osob než prediktorů)
-

Kontrolní otázky

- účel regresní analýzy
 - obecná rovnice regresní funkce
 - jak se interpretují regresní koeficienty
 - co je to koeficient mnohonásobné korelace?
 - předpoklady regresní analýzy
-

Literatura

- Hendl, kapitoly 7.3 a 10
-